

— ПОСІБНИК ДЛЯ ПРАКТИКУЮЧОГО ЮРИСТА · АРБІТРАЖ GAFTA

GAFTA *Arbitration* Rules 125

Арбітраж спорів за контрактами на зерно, корми, бобові та рис — коли застосовуються Rules 125, як працюють трибунал з трьох арбітрів і Апеляційна колегія, скільки це коштує і як домогтися відшкодування юридичних витрат, які за правилом GAFTA за замовчуванням не відшкодовуються взагалі.

Для трейдерів, продавців, покупців, брокерів, сюрвейерів, а також юридичних департаментів та зовнішніх юристів, які щодня працюють з контрактами GAFTA.

Данило Христич

АНГЛІЙСЬКИЙ СОЛІСИТОР · УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ

ДН

У цьому посібнику

—	Зведена довідкова картка	03
01	Коли застосовуються Rules 125	04
02	Формування трибуналу — єдиний арбітр, трое або Апеляційна колегія	06
03	Процедура: сабмішени, депозити та 60-денний строк	08
04	Витрати: збори, депозити та Rule 17 щодо юридичних витрат	10
05	Слухання та режим відбору зразків	13
06	Рішення першої інстанції	15
07	Апеляційна колегія — нове слухання	17
08	Звернення до суду після апеляції — ss. 67, 68, 69	19
09	Практичні поради сторонам та юристам	21
—	Про автора	23

GAFTA *Arbitration* Rules 125

Односторінкова зведена довідка за Rule No. 125 — *GAFTA Arbitration Rules*, чинними для контрактів, датованих з 1 жовтня 2025 року. Усі посилання — на цю редакцію. Збори встановлює GAFTA і періодично оновлює — завжди звіряйте актуальні цифри на gafta.com/arbitration та у FAQ перш ніж на них спиратися.

РЕДАКЦІЯ

1 жовт. 2025

Rules 125 чинні для контрактів, датованих з 1 жовтня 2025 року. Старіші контракти продовжують працювати за попередньою редакцією. Зафіксуйте дату контракту.

ТРИБУНАЛ

Троє за замовчуванням

Кожна сторона призначає одного; GAFTA призначає голову після отримання перших сабмішенів. Позивач може запропонувати єдиного арбітра — пропозиція діє, якщо відповідач не відмовиться та не призначить свого арбітра протягом 9 днів (Rule 3.1). Тільки GAFTA Qualified Arbitrators.

ЯКІСТЬ ЗА ЗРАЗКАМИ

21 день

Якщо якість визначається тестуванням зразків трибуналом — протягом 21 послідовного дня з моменту завершення завантаження, поставки, розвантаження або вивантаження з контейнера (Rule 2.1(b)). 10 днів для Rye Terms (Rule 2.1(a)).

ІНШІ ПОЗОВИ

1 рік

Усі інші спори — протягом 1 року з моменту закінчення періоду відвантаження / поставки / договірному періоду (Rule 2.2).

ПРИЗНАЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧЕМ

9 днів

Відповідач має призначити свого арбітра протягом 9 послідовних днів (Rule 3.1(b) / 3.2(b)). У разі бездіяльності призначає GAFTA (Rule 3.3).

ДЕПОЗИТ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

£8 000–£15 000

Єдиний арбітр: £8 000 (члени) – £11 400 (не члени). Трибунал з трьох арбітрів: £12 000–£15 000. Плюс £1 250 збір за відкриття. 60 днів на сплату — або позов остаточно втрачає силу (Rule 4.1).

ПОДАННЯ

Email, англійська

Усі сабмішени та докази по email з 1 жовтня 2025 року (Rule 4.4). Англійський текст або англійський переклад. Паперові копії — тільки на вимогу GAFTA.

СЛУХАННЯ

На розсуд

Перша інстанція: за замовчуванням — тільки за документами; усне слухання на розсуд трибуналу (Rule 4.8). Апеляція: усне слухання за замовчуванням (Rule 12.1).

ВІДБІР ЗРАЗКІВ

21 день до GAFTA

Зразки надсилаються до GAFTA за Sampling Rules No. 124 протягом 21 дня з моменту завершення розвантаження / вивантаження з контейнера (Rule 5). Зразки переходять у абсолютну власність GAFTA (Rule 5.4).

РІШЕННЯ

Мотивоване, дата видачі

Трибунал з трьох: 5 членів в Апеляційній колегії. Єдиний арбітр: 3 члени в Колегії. Мотивування за замовчуванням (s. 52(4) AA 1996). Дата = дата видачі GAFTA після сплати зборів (Rule 9.3).

АПЕЛЯЦІЯ

30 днів / £20 000

Повідомлення має бути отримане GAFTA до 12.00 за лондонським часом на 30-й день (Rule 10.1(a)). Депозит £20 000 у cleared funds — до того ж строку. Нове слухання за фактами та правом (Rule 12.5).

ЮРИДИЧНІ ВИТРАТИ

Тільки за прямою угодою

Rule 17.4: кожна сторона несе свої юридичні витрати та витрати на представництво, якщо сторони *прямо письмово не домовилися* про інше. Принципова структурна відмінність від FOSFA. Див. §04.

§ 01

Коли застосовуються Rules 125

Арбітраж GAFTA застосовується скрізь, де стандартний контракт GAFTA — або будь-який інший контракт, що інкорпорує Rules 125, — направляє спір у GAFTA. Редакція правил прив'язана до дати контракту. Чинна редакція застосовується до контрактів, датованих з 1 жовтня 2025 року.

Інкорпорація через стандартні контракти

Стандартні форми GAFTA — 48, 49, 64, 78, 79, 80, 88, 100 та решта — містять арбітражне застереження, яке направляє всі спори у GAFTA арбітраж за Rules 125. Перший рядок Преамбули вирішальний: будь-який спір, *«arising out of a contract/s or arbitration agreement/s, which incorporates or refers to these Rules, shall exclusively be referred to GAFTA arbitration»*. GAFTA — єдиний уповноважений адміністратор; жодна сторона не може це обійти, призначивши іншу інституцію.

Охоплено всі типові категорії спорів: ціна, кількість, якість, дефолт, відмова від виконання, форс-мажор / Prevention of Shipment, оплата за документарним акредитивом і розподіл у string-trade. Правила, що читаються разом з Arbitration Act 1996 (Rule 1.1), покривають будь-які *«questions of law arising in connection therewith»*.

Місце арбітражу та право

Юридичне місце арбітражу — **Англія**, визначене за section 3 Arbitration Act 1996 (Rule 1.2). Усні слухання проводяться у місці, яке GAFTA призначає в Лондоні, або в іншому місці за письмовою угодою (Rule 1.3). Застосовується англійське право, змінене тільки там, де Rules 125 прямо це передбачають.

Строки позовної давності – який саме застосовується

ТИП ПОЗОВУ	СТРОК	ТОЧКА ВІДЛІКУ
Rye Terms (Rule 2.1(a))	10 послідовних днів	Завершення фінального розвантаження
Якість, за тестуванням зразків (Rule 2.1(b))	21 послідовний день	Завершення завантаження, поставки, розвантаження або вивантаження з контейнера
Інші спори, включно з документарною якістю (Rule 2.2)	1 рік	Закінчення періоду відвантаження / поставки або іншої договірної кінцевої точки

21-денний строк застосовується тільки якщо спір має вирішуватися тестуванням опломбованих зразків, надісланих за Rule 5 / Sampling Rules No. 124. Спір про якість, який ведеться суто на документах — сюрвейерських звітах, сертифікатах, уже зроблених лабораторних аналізах, — підпадає під Rule 2.2 і річний строк. Помилка, якої треба уникнути, — вважати *будь-яку* претензію щодо якості 21-денною. Правило спочатку питає, чи буде в гру вступати тестування зразків трибуналом.

— НА ПРАКТИЦІ

Два позови про якість, два строки. (i) Покупцеві, якому потрібно, щоб трибунал перевіряв опломбовані зразки на вологу, протеїн або забруднення, дано 21 день з моменту завершення вивантаження з контейнера на ініціацію арбітражу та відправлення зразка. (ii) Покупець, який спирається на сертифікат незалежного сюрвейера, що вже на руках, — і не просить трибунал нічого тестувати — має повний рік за Rule 2.2.

Відбір зразків — Rule 5 i Sampling Rules No. 124

Якщо справа має вирішуватися тестуванням зразків трибуналом, протокол відбору зразків — це окрема дисципліна. Rule 5.1 вимагає, щоб зразки були відібрані, опломбовані та відправлені до GAFTA за Sampling Rules No. 124 «*not later than 21 consecutive days*» після завершення розвантаження або вивантаження з контейнера. Rule 5.2 — тестування якомога швидше після отримання. **Rule 5.4 робить надіслані до GAFTA зразки абсолютною власністю GAFTA:** GAFTA розпоряджається ними на своїх умовах після завершення арбітражу. Сторона, яка хоче зберегти частину зразка для подальшого тестування, повинна узгодити це з GAFTA заздалегідь. У жовтні 2025 року

додано маршрут третього аналізу для пивоварного ячменю, якщо перші два аналізи розходяться більш ніж на 0,50% (GAFTA 124 s. 9.5.2.4), та правила відбору зразків по окремих трюмах для вантажів, що йдуть до ЄС (GAFTA 131).

Rules 125 проти Rule 126

GAFTA також публікує **Rule No. 126** — Expedited Procedure для дрібніших або термінових спорів. Rule 126 використовує єдиного арбітра, прискорений графік і нижчий депозит (зараз — £700 збір за відкриття, середній загальний £7 013). Апеляції за Rule 126 немає. Цей посібник присвячено Rules 125; для прискореного провадження варто прямо обрати Rule 126 у контракті або окремою угодою.

Що змінилося в редакції від 1 жовтня 2025 року

Редакція від 1 жовтня 2025 року кодифікувала подання сабмішенів по email за замовчуванням. Rule 4.4 тепер вимагає, щоб сабмішени та докази надсилалися по email; паперові копії — тільки на вимогу GAFTA. У супутніх Rule 126 вікно сплати депозиту скорочено з 60 до 30 днів; у Rules 125 60-денне вікно збережено. Кілька стандартних форм GAFTA оновлено разом із цим: строки Notice of Appropriation гармонізовано між формами CIF/CFR; GAFTA 47 і 49 отримали clause про якість з формулюванням «quality final at place of delivery»; а GAFTA 124 (Sampling Rules) отримав маршрут третього аналізу для пивоварного ячменю при розбіжності перших двох аналізів понад 0,50%.

§ 02

Формування трибуналу — єдиний арбітр, троє або Колегія

За замовчуванням трибунал — троє. У відповідача 9 днів, а не 30, щоб призначити свого арбітра. GAFTA призначає голову після отримання перших сабмішенів. Апеляційна колегія — це 5 членів, якщо в першій інстанції було троє арбітрів, і 3 члени, якщо в першій інстанції був єдиний арбітр.

Єдиний арбітр — пастка «за замовчуванням через бездіяльність»

Rule 3.1 має особливість, яка ловить відповідачів, що вперше зіткнулися з GAFTA. Позивач може запропонувати у повідомленні про арбітраж єдиного арбітра. У відповідача після цього **9 послідовних днів**, щоб зробити *обидві* речі: відмовитися від єдиного арбітра і призначити свого. Самої лише відмови недостатньо — і мовчання теж недостатньо. Якщо відповідач не призначає свого арбітра протягом цих 9 днів, провадження триває перед єдиним арбітром, якого запропонував позивач, незалежно від того, чи погоджувався відповідач на це прямо.

Економія на витратах від єдиного трибуналу реальна (депозити єдиного арбітра — £8 000–£11 400 проти £12 000–£15 000 за трьох). Але процесуальний бік важливіший: відповідач, який просто ігнорує пропозицію щодо єдиного арбітра, за замовчуванням опиняється в трибуналі, обраному позивачем.

Трибунал з трьох арбітрів — робочий стандарт

Кожна сторона призначає одного арбітра і повідомляє іншу (Rule 3.2(a)–(b)). Відповідач повинен призначити свого арбітра протягом **9 послідовних днів** (Rule 3.2(b)). Після

отримання перших сабмішенів GAFTA призначає третього арбітра, який і головує (Rule 3.2(d)).

Призначення GAFTA за замовчуванням

Якщо сторона не призначила арбітра протягом 9 днів, інша сторона звертається до GAFTA (Rule 3.3). GAFTA дає стороні, яка прогала строк, фіксований час, щоб призначити арбітра, а потім призначає сама. Збір однаковий — наразі **£150** за призначення.

Кваліфікаційні вимоги

Rule 3.7 обмежує призначення колом **GAFTA Qualified Arbitrators**: торговельних членів і сюрвейерів, які пройшли тренувальну програму GAFTA. Жодних фінансових інтересів у транзакції; жодного retainer з якоюсь зі сторін. Юристи приватної практики не входять у панель кваліфікованих арбітрів — їх прямо виключено з функції адвокатів у слуханні за Rule 17, що проходить червоною ниткою і через склад трибуналу.

Заміна арбітрів

Якщо призначений арбітр помирає, відмовляється діяти або стає недієздатним, сторона, яка призначала, має **5 послідовних днів**, щоб призначити заміну (Rule 3.9(b)). У разі бездіяльності GAFTA може призначити заміну сама. Це значно жорсткіше, ніж режим заміни у FOSFA.

Апеляційна колегія

Апеляційна колегія формується лише в разі апеляції на рішення першої інстанції. Склад залежить від трибуналу першої інстанції: **5 членів**, якщо в першій інстанції було троє арбітрів; **3 члени**, якщо в першій інстанції був єдиний арбітр (Rule 11.1). Члени обираються з GAFTA Appeal Panel; жоден арбітр першої інстанції в Колегії засідати не може. Повноваження Колегії викладені в Rule 12 — див. §07.

— ПОРАДА ЩОДО СКЛАДАННЯ

9-денне вікно — найчастіше пропущений строк у правилах GAFTA. Зафіксуйте день отримання повідомлення позивача плюс дев'ять днів і тримайте ім'я арбітра наготові. Опинитися у режимі призначення GAFTA — не катастрофа, але це £150 збору і втрата будь-якого впливу на склад трибуналу.

§ 03

Процедура: сабмішени, депозити та 60-денний строк

Сабмішени GAFTA подаються по email, англійською, з пагінованими документами. Строк сплати депозиту жорсткий: 60 днів з моменту вимоги GAFTA — або позов остаточно втрачає силу. Формального disclosure (розкриття документів) немає. Lapse — один рік, з можливістю поновлення до шести.

Email-подання тепер кодифіковане

Rule 4.4: сабмішени та докази подаються по email. Паперові копії — тільки на вимогу GAFTA. Усі сабмішени та докази — письмові чи усні — мають бути англійською або супроводжуватися завіреними англійськими перекладами. Це кодифікація редакції від 1 жовтня 2025 року того, що вже було практикою.

Сабмішени

Позивач подає повну справу — контракт, підтверджувальні документи і чітко викладені підстави позову — за Rule 4.1. Letter of defence (відповідь на позов) та будь-який counterclaim (зустрічний позов) подаються за Rule 4.2; letter of reply (відповідь) позивача — за Rule 4.3. Rule 4.6 дозволяє трибуналу встановлювати графік; самі Rules 125 не містять фіксованих день-у-день строків між сабмішенами, але трибунали зазвичай задають вікна по 14–28 днів після сплати депозиту.

Жорсткого ліміту за обсягом немає. Трибунали винагороджують стислі сабмішени і не вражаються об'ємом.

60-денний строк для депозиту

Rule 4.1 — найвагоміший строк у Rules 125. GAFTA вимагає від позивача внести депозит «*such sum as GAFTA considers appropriate*». Якщо депозит не отримано до 12.00 за лондонським часом на **60-й послідовний день** з моменту вимоги, «*the claim shall be deemed to be waived and absolutely barred*». Це жорсткий зовнішній строк — аналога судового relief тут не існує.

Для порівняння — у супутньому Rule 126 (Expedited Procedure) редакція від 1 жовтня 2025 року скоротила депозитне вікно з 60 до **30 днів**. У Rules 125 60-денне вікно не змінено, але звіряти його варто щоразу.

Подання документів — ведеться трибуналом

Аналога судового standard disclosure тут немає. Rule 18 дозволяє трибуналу «*ascertain the facts and the law on their own initiative*», за умови надання сторонам можливості висловитися. Rule 4.5 дає трибуналу свободу «*vary or depart from the above procedure in order to give each party a reasonable opportunity of putting his case*». Кожна сторона подає те, на що спирається; трибунал може запросити більше.

Lapse

Якщо протягом 1 року з моменту повідомлення жодна сторона не подала ні доказів, ні сабмішенів, позов «*deemed to have lapsed*» (Rule 4.10). Можна поновлювати ще на роки до шестирічного «стелі». Це значно щедріше, ніж режим одноразового поновлення у FOSFA, — але шестирічні позови GAFTA на практиці вести надзвичайно складно.

If the deposit is not received by GAFTA by 12 noon on the 60th consecutive day of the date on which it was called for, the claim shall be deemed to be waived and absolutely barred.

§ 04

Витрати: збори, депозити та Rule 17 щодо юридичних витрат

GAFTA публікує свої збори на gafta.com. Структурна відмінність від FOSFA — Rule 17.4: кожна сторона несе свої юридичні витрати та витрати на представництво, якщо сторони прямо письмово не домовилися про інше. Тому перше комерційне питання за Rules 125 — не «хто битиметься найзавзятіше», а «яке представництво дасть результат, який це правило про відшкодування все ж залишить мені».

Збори та депозити GAFTA — джерело: gafta.com

СТАТТЯ	СУМА (GBP)
Збір за відкриття першої інстанції	£1 250 (плюс стандартний друкарський збір £350, плюс кур'єр та оренда приміщення)
Депозит першої інстанції — троє арбітрів, обидва члени	£12 000
Депозит першої інстанції — троє арбітрів, один не член	£13 500
Депозит першої інстанції — троє арбітрів, обидва не члени	£15 000

СТАТТЯ	СУМА (GBP)
Депозит першої інстанції – єдиний арбітр, обидва члени	£8 000
Депозит першої інстанції – єдиний арбітр, один не член	£9 700
Депозит першої інстанції – єдиний арбітр, обидва не члени	£11 400
Середня загальна вартість першої інстанції	£14 654,65
Збір за відкриття апеляції	£3 500 (плюс £500 друкарський, плюс кур'єр та оренда приміщення)
Депозит апеляції	£20 000
Середня загальна вартість апеляції	£23 816,78
Збір за усне слухання (очне та онлайн)	£50 / година
Збір за видачу рішення для не члена	£1 700 за рішення (з кожної сторони, яка не є членом)
Призначення єдиного арбітра GAFTA	£150
Адмін-збір за кейтеринг (очні слухання)	£50 / день

Усі цифри у фунтах стерлінгів. Цифри взято з gafta.com/arbitration і Arbitration FAQ (актуальна публікація). Завжди звіряйте перед використанням.

Rule 17 — правило відшкодування, що ловить усіх

Rule 17.1 допускає юридичне представництво лише «*where the parties have expressly agreed in writing*». Rule 17.4 встановлює правило за замовчуванням: «*Each party shall bear all their own costs including their own legal and representation costs*». Rule 17.2 повторює це для представництва на слуханні за відсутності угоди.

Ця структурна особливість визначає, як розсудливий клієнт ставиться до питання представництва. Сторона, яка наймає велику лондонську фірму, не подумавши про Rule 17.4 — на складання сабмішенів, участь у слуханні, ведення справи аж до успішного рішення, — може відшкодувати депозити, збори GAFTA і гонорари трибуналу, але **не юридичний рахунок**, навіть за беззаперечної перемоги. Це робить вибір між великою фірмою, меншим спеціалізованим юристом, GAFTA-тренованим представником або in-house counsel комерційним розрахунком, а не лише стратегічним. Якщо зовнішній юрист — правильний вибір, угода про відшкодування витрат фіксується на старті: у контракті або в першому процесуальному листі, а структура гонорару узгоджується з тим, що правило справді дозволить отримати назад.

Де Rules 125 прямо кажуть «costs follow the event»

Rule 12.5(d) — єдине місце у Rules 125, де принцип прописаний як правило за замовчуванням: «*Such costs, fees and expenses will normally follow the event.*» У першій інстанції повноваження трибуналу з витрат за Rule 9.1 здійснюються на розсуд, але робочий шаблон такий самий: сторона, що виграла, відшкодовує з програної сторони збори GAFTA (депозити, збір за відкриття, гонорари трибуналу, оренду приміщення та кейтеринг). Формулювання Rule 12.5(d) не *розширює* обсяг відшкодовуваного в апеляції; воно фіксує правило за замовчуванням, яке на практиці працює в обох інстанціях.

Константа в обох інстанціях — Rule 17.4. **Юридичні витрати сторони відшкодовуються в першій інстанції та в апеляції лише там, де сторони прямо письмово домовилися**; без такої угоди ні трибунал першої інстанції, ні Апеляційна колегія їх присудити не можуть.

— ПЛАНУВАННЯ ВИТРАТ

Типовий арбітраж за Rules 125 у першій інстанції вкладається у діапазон витрат £15 000–£30 000, включно з депозитом, збором GAFTA за відкриття, гонорарами трибуналу і юридичною підготовкою з боку сторони. Сторона, що виграла, відшкодовує адміністровану GAFTA частину (депозити, збір за відкриття, оренду приміщення). Відшкодування юридичних витрат сторони залежить від одного процесуального кроку: фіксації прямої письмової угоди про витрати — в ідеалі на стадії контракту, інакше — у першому процесуальному листуванні. В апеляції цей діапазон приблизно подвоюється, плюс зверху £20 000 апеляційного депозиту.

Перш ніж наймати велику лондонську фірму на справу за Rules 125, спитайте, що з цього правило відшкодування витрат справді залишить вам. Відповідь за Rule 17.4 — нічого з юридичного рахунку, навіть за беззаперечної перемоги. Аргумент на користь спеціалізованого юриста, який знає ринок та інституцію, починається саме звідси.

§ 05

Слухання — перша інстанція та апеляція

Слухання в першій інстанції — на розсуд трибуналу; за замовчуванням розгляд проходить за документами. Слухання в апеляції — усне за замовчуванням. У обох інстанціях діє те саме обмеження щодо юридичного представництва за Rule 17 — соліситори та баристери приватної практики не допускаються, якщо сторони прямо письмово не домовилися.

Слухання у першій інстанції — на розсуд

Rule 4.8 робить усні слухання предметом розсуду трибуналу. За замовчуванням — лише за документами. Якщо слухання все ж проводиться, GAFTA організовує місце і графік. Представництво — працівник сторони, інший GAFTA Qualified Arbitrator або інший представник, на якого погодився трибунал. **Соліситори, баристери та юридичні адвокати приватної практики не допускаються**, якщо сторони не «expressly agreed» щодо юридичного представництва (Rule 4.8, третє речення, разом з Rule 17.1).

Слухання в апеляції — усне за замовчуванням

Rule 12.1: «Unless the parties agree otherwise or the Board so orders, there will be an oral hearing of the Appeal.» Розгляд апеляції лише за документами — виняток. Skeleton arguments і узгоджений спільний бандл обмінюються за графіком, оголошеним GAFTA (Rule 12.2). Те саме обмеження щодо юридичного представництва (Rule 12.2 з Rule 17.1).

Віртуальні слухання допускаються «у виняткових обставинах» — зазвичай коли більшість трибуналу або Колегії не може приїхати. Сама лише зручність не пройде поріг Rule 4.8 / 12.1.

— ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО ПРЕДСТАВНИЦТВА

Лінія Rule 17 чітка. Соліситори та баристери приватної практики не можуть виступати як адвокати на слуханні за Rules 125 — ні в першій інстанції, ні в апеляції — без прямої письмової угоди сторін. Допустимі за замовчуванням представники — in-house counsel, працівники сторони та інші GAFTA Qualified Arbitrators.

§ 06

Рішення першої інстанції

Рішення мотивоване за замовчуванням. Його дата — момент видачі GAFTA після сплати зборів. Витрати в першій інстанції — на розсуд трибуналу, але юридичні витрати сторони залишаються невідшкодовуваними за відсутності прямої письмової угоди, навіть якщо сторона, що виграла, в усьому іншому переконливо взяла верх.

Форма та мотивування

Rule 9.1 вимагає, щоб рішення було у письмовій формі та підписане головою. Section 52(4) Arbitration Act 1996 встановлює за замовчуванням вимогу мотивування, якщо сторони не домовилися інакше, — і мотивовані рішення у практиці GAFTA є універсальними. Рішення підписується і подається до GAFTA.

Дата рішення

Rule 9.3: рішення «*deemed to have been made on the date of issue by GAFTA*». GAFTA видає рішення після сплати зборів. Юридична дата рішення — та, що запускає 30-денний строк на апеляцію і строк на оскарження у суді за s. 70(3) Arbitration Act 1996, — це дата видачі GAFTA, а не дата підписання чи дата отримання сторонами. Та сама пастка, що зловила продавця в *Kazan Oil v Aves Trade* (це справа за FOSFA, але момент за s. 70(3) ідентичний), однаково ловить і практикуючих у GAFTA.

Повноваження трибуналу з витрат

Rule 9.1 дає трибуналу «*the power to assess and award the costs of and connected with the reference and also the fees and/or expenses incurred by the tribunal*». У першій інстанції трибунал здійснює це повноваження на свій розсуд. З урахуванням Rule 17.4 робочий

шаблон такий: сторона, що виграла, відшкодовує з програної депозит, збори GAFTA і гонорари трибуналу, але кожна сторона несе свої витрати на юридичне представництво, якщо немає прямої письмової угоди про відшкодування витрат.

Жодних оспорювань кваліфікації арбітра після факту

Rule 9.5: заперечення щодо кваліфікації або призначення арбітра має бути заявлене на самому початку. Сторона, яка не заперечує в момент призначення, не зможе використати кваліфікаційний аргумент, щоб оспорити рішення пізніше.

Продовження строку на апеляцію — заявляйте до винесення рішення

Rule 9.2: будь-яке продовження 30-денного строку на апеляцію краще запитувати до винесення рішення і фіксувати в самому рішенні. Отримати продовження після видачі рішення можливо у виняткових випадках, і покладатися на це не варто; процесуальна логіка побудована з припущення, що 30-денний строк іде без змін від дати видачі. Плануйте апеляційний календар від моменту отримання рішення і тримайте питання про будь-яке продовження в процесуальному порядку денному до того, як рішення буде остаточно оформлене.

§ 07

Апеляційна колегія — нове слухання

Апеляційна колегія повторно розглядає спір за фактами і правом — підтвердити, змінити, виправити або скасувати рішення. Повідомлення про апеляцію подається протягом 30 днів з моменту винесення рішення до 12.00 за лондонським часом. Депозит — £20 000. Витрати ідуть за результатом.

30-денний строк

Rule 10.1(a): повідомлення про апеляцію має бути отримане GAFTA до **12.00 за лондонським часом на 30-й послідовний день після дати рішення**. Копія повідомлення одночасно надсилається іншій стороні. Це жорсткий строк — див. *Kazan Oil v Aves Trade* щодо аналогічного 28-денного строку у FOSFA.

Апеляційний депозит — наразі £20 000 — має надійти до GAFTA у cleared funds до того ж 30-денного строку (Rule 10.1(a)(iii)). Несплачені збори першої інстанції також мають бути погашені до того, як апеляцію буде розглянуто (Rule 10.1(b)).

Що може бути оскаржене

Rule 10.1: будь-яка сторона рішення за Rules 125 має право на апеляцію, з вузькими винятками — висновки щодо юрисдикції, де трибунал прийняв юрисдикцію (Rule 8.1(b)), provisional orders (Rule 8.2), рішення за Rye Terms (Rule 6.4), а також рішення, заблоковані через несплату зборів або порушення вимог щодо повідомлення (Rules 19, 21).

Склад Колегії

Rule 11.1: **5 членів**, якщо перша інстанція — трибунал з трьох арбітрів; **3 члени**, якщо перша інстанція — єдиний арбітр. Члени обираються з GAFTA Appeal Panel; жоден арбітр першої інстанції в Колегії засідати не може.

De novo — новий доказ допустимий

Rule 12.5: «*An appeal involves a new hearing of the dispute and the board of appeal may confirm, vary, amend or set-aside the award of the tribunal.*» Повноваження змінити, виправити помилки, присудити відсотки і витрати. Нові докази допускаються на розсуд Колегії. Витрати в апеляції «*will normally follow the event*» — єдине місце у Rules 125, де принцип «витрати йдуть за результатом» прописаний прямо.

An appeal involves a new hearing of the dispute and the board of appeal may confirm, vary, amend or set-aside the award of the tribunal. Rule 12.5.

Відкликання апеляції

Rule 13: повне відкликання апеляції можливе в будь-який час до винесення рішення. Якщо відкликання здійснено протягом **10 послідовних днів з моменту подання апеляції**, дві третини депозиту повертаються. Поза цим 10-денним вікном депозит втрачається.

Skeleton arguments та бандл

Rule 12.2 вимагає обміну skeleton arguments та узгодженим спільним бандлом за графіком, оголошеним GAFTA. Бандл включає правові авторитети. Те саме обмеження Rule 17 щодо юридичного представництва приватної практики застосовується — приводьте юриста на слухання лише за наявності прямої письмової угоди.

§ 08

Звернення до суду після апеляції — ss. 67, 68, 69

Після Апеляційної колегії шлях до English Commercial Court — за sections 67, 68 і 69 Arbitration Act 1996. 28-денний строк відраховується від дати апеляційного рішення. Поріг високий.

Три встановлені законом маршрути

Arbitration Act 1996 зберігає три встановлені законом маршрути, від яких сторони не можуть повністю відмовитися договором:

- **Section 67** — змістовна юрисдикція (обов'язкова за Schedule 1).
- **Section 68** — serious irregularity (обов'язкова за Schedule 1).
- **Section 69** — апеляція з питання англійського права (доступна за замовчуванням; може бути виключена прямою угодою — стандартні форми GAFTA цього не роблять).

Усі три обмежені 28-денним строком, що відраховується від дати апеляційного рішення (s. 70(3)).

Trans Trade v State Food and Grain Corp of Ukraine — провідна нова справа

Trans Trade RK SA v State Food and Grain Corporation of Ukraine [2025] EWHC 1803 (Comm), Andrew Baker J, 17 липня 2025 року. Три рішення Апеляційної колегії GAFTA за контрактами FOB cash-against-documents скасовано на підставі апеляції за section 69. Суд встановив: за умовами FOB cash-against-documents продавець не може стягувати ціну за section 49(2) Sale of Goods Act 1979 — оплата є обумовленою отриманням покупцем документів, а не «irrespective of delivery». Скасовано рішення на сукупну суму понад 22 млн доларів США.

Справа значуща з двох причин. По-перше, вона підтверджує, що section 69 залишається живим маршрутом у справах GAFTA — на противагу ортодоксальному прочитанню, що англійські суди майже ніколи не зачіпають товарних рішень. По-друге, вона показує, що мотивування трибуналу у справах FOB cash-against-documents потрібно ретельно перевіряти на відповідність SOGA s. 49; рішення, побудоване на припущенні, що s. 49(2) застосовується, — вразливе.

Section 68 — лише крайні випадки

Popir serious irregularity, у виразі DAC Report, зарезервований для «крайніх» випадків, у яких заподіяна істотна несправедливість. З 30–40 заяв за section 68, які щороку розглядає Commercial Court, рівень успіху останніх років близький до нуля. Сторона, не згодна з комерційними висновками трибуналу, не пройде через section 68, просто перейменувавши свою незгоду в «irregularity».

Section 67 — юрисдикція, а не суть

Black Sea Commodities Ltd v Lemarc Agromond Pte Ltd [2021] EWHC 287 (Comm) — найчіткіша ілюстрація успішного оспорювання за s. 67 у справі GAFTA. Трибунал не мав юрисдикції, оскільки між сторонами, спілкування яких велось через брокера, не було укладено обов'язкової арбітражної угоди — «draft conditions», які включали арбітражне застереження GAFTA, так і не кристалізувалися. Рішення було скасоване через відсутність юрисдикції.

— ВИСНОВОК

Англійський суд залишається реальним запобіжником для рішень GAFTA з питання права, але тільки після того, як Апеляційна колегія скаже своє. *Trans Trade* показує: section 69 ще працює; *Black Sea Commodities* показує: section 67 ще працює. Section 68 спрацьовує майже ніколи. Плануйте судовий маршрут як окреме завдання, з 28-денним строком за s. 70(3), зафіксованим у щоденнику від дати апеляційного рішення.

§ 09

Практичні поради сторонам та юристам

Арбітраж GAFTA винагороджує методичну підготовку. Пастки тут інші, ніж у FOSFA, — жорсткіші строки за якістю, 60-денний строк сплати депозиту, правило про відшкодування юридичних витрат за Rule 17 і 30-денний строк на апеляцію, який практично не поновлюється.

До ініціації арбітражу

- **Обирайте представництво з огляду на Rule 17.4.** За замовчуванням юридичні витрати не відшкодовуються — навіть за беззаперечної перемоги. Зробіть комерційний розрахунок до того, як підписати retainer: велика лондонська фірма, менший спеціалізований юрист, GAFTA-тренований адвокат або in-house counsel мають різні профілі за вартістю, експертизою та відшкодуванням. Якщо зовнішній юрист — правильний вибір, зафіксуйте угоду про відшкодування витрат на старті.
- **Зафіксуйте строк до дня.** 10 днів для Rye Terms; 21 день для якості за зразками; 1 рік для всього іншого (Rule 2). Rule 21.3 — день настання події не рахується.
- **Визначте дату контракту та чинну редакцію.** Редакція від 1 жовтня 2025 року застосовується до контрактів, датованих з цього моменту; старіші контракти продовжують працювати за попередньою редакцією.

Сабмішени та депозити

- **Подавайте контракт та підтверджувальні документи разом із першим сабмішеном.** Трибунал встановлює графік після отримання депозиту (Rule 4.6); тонкий перший сабмішен читається як слабкий.
- **60-денний строк за депозитом — жорсткий.** Rule 4.1. Пізніше = абсолютно погашено. Жодних продовжень.

Слухання, докази та зразки

- **Визначайте стратегію щодо зразків на стадії повідомлення.** Rule 5 + Sampling Rules No. 124 — 21 день після розвантаження. Пізні зразки на практиці не приймаються; зразки переходять у власність GAFTA за Rule 5.4.
- **Обирайте представника на слухання усвідомлено.** Rules 125 допускають працівника сторони, in-house counsel, іншого GAFTA Qualified Arbitrator (того, хто не входить у трибунал — особливість, унікальна для GAFTA), або — за прямою письмовою угодою — зовнішнього юриста. Кожен варіант має різні наслідки за вартістю, відшкодуванням і адвокатською силою. Вирішуйте до дверей слухання, а не вже на порозі.

Апеляція

- **30 календарних днів, 12.00 за лондонським часом — без поновлення строку.** Rule 10.1(a). Повідомлення + копія іншій стороні + депозит £20 000 у cleared funds — усе має дійти до 12.00 на 30-й день. Найчастіше пропущений строк у Rules 125.
- **Плануйте економіку апеляції з огляду на Rule 17.4.** Те саме правило за замовчуванням діє в апеляції: юридичні витрати сторони не відшкодовуються без прямої письмової угоди. Там, де справа справді тримається на правових аргументах, які потребують зовнішнього юриста, угода про відшкодування витрат — це процесуальна передумова, а не запізнiла думка.

Різні ворота — різні строки. У FOSFA: 90 днів за якістю (зі зразком) і 28 на апеляцію. У GAFTA: 21 день за якістю за зразками і 30 на апеляцію — плюс правило Rule 17.4, що перетворює вибір представництва на комерційний розрахунок.

Данило Христич

— АНГЛІЙСЬКИЙ
СОЛІСИТОР · УКРАЇНСЬКИЙ
АДВОКАТ

Данило Христич — англійський соліситор (England & Wales) з більш ніж десятирічним досвідом у міжнародній торгівлі, морському праві та морському арбітражі. Представляє інтереси судновласників, фрахтувальників, трейдерів товарами та їхніх страхувальників в арбітражах **GAFTA**, **FOSFA**, **LMAA** та **LCIA** і в Commercial Court у Лондоні.

Морська практика охоплює спори за чартерпартіями (demurrage, detention, фрахт, deadfreight, off-hire), спори за коносаментами та перевезеннями, а також позови за купівлею-продажем товарів на стику shipping і commodity trade. Має досвід отримання worldwide freezing orders (WFO) у Англійському Високому суді, член української колегії адвокатів. Регулярно відзначається *The Legal 500*; у листопаді 2024 року виступив основним спікером тренінгу GAFTA Professional Development у Кейптауні, у 2021 році провів перший юридичний вебінар GAFTA з partial shipments.

Обраний практичний досвід

Black Sea Commodities Ltd v Lemarc Agromond PTE Ltd [2021] EWHC 287 (Comm) — консультував Black Sea Commodities у спорі про оспорування юрисдикції арбітражу GAFTA; Commercial Court скасував рішення GAFTA, визнавши відсутність юрисдикції.

Trans-Oil International SA v Savoy Trading LP, Ivan Melnykov [2020] EWHC 57 (Comm) — консультував пана Мельникова у справі про worldwide freezing order; суд відмовив у замороженні активів.

Апеляція у FOSFA проти багатонаціональної корпорації — довів наявність форс-мажору через війну в Україні у спорі на суму \$1,2 млн; за підсумками апеляції сума збитків знижена з \$1,2 млн до \$350 тис.

Представляв українського продавця соняшникової олії в арбітражі FOSFA та подальшому розгляді у Високому суді Англії проти естонської компанії, фактично керованої громадянином України, що проживає в Лондоні. Завдяки аудіозапису відмови від виконання договору та встановленню сімейних зв'язків між ключовими фігурами отримано заочне судове рішення, що призвело до добровільної виплати \$1,3 млн.

EMAIL

danil@danil-hristich.com

САЙТ

danil-hristich.com

WHATSAPP

+380 63 295 6265

TELEGRAM

[@danilhristich](https://t.me/danilhristich)

Важливе повідомлення

Цей посібник — практичний огляд GAFTA Rules No. 125 (Arbitration Rules), чинних для контрактів, датованих з 1 жовтня 2025 року, разом із пов'язаними положеннями Rule 124 (Sampling Rules) і Rule 17 (юридичні витрати). Він надається виключно в загальних інформаційних цілях і не є юридичною консультацією. Читання або використання посібника не створює відносин «юрист-клієнт». Конкретні факти та положення договорів істотно впливають на аналіз будь-якого спору, і читачам слід отримати незалежну консультацію перед прийняттям рішення про дію або бездіяльність.

Посилання на збори GAFTA, депозити, середні витрати на ведення справи та інші цифри, що встановлюються GAFTA, відображають положення на дату публікації; джерело — gafta.com і Arbitration FAQ у поточній публікації. Ці цифри періодично оновлюються GAFTA Council і повинні бути звірені на **gafta.com** до того, як на них спиратися. Посилання на Rules 125, Rule 124 і Rule 126 надано на чинні редакції цих правил, опубліковані Grain and Feed Trade Association. Англійський нормативний матеріал процитовано з посиланнями на legislation.gov.uk, де це можливо; посилання на справи надано у neutral citation format англійських судів.

Сама процедура GAFTA проводиться англійською мовою. Цей посібник українською — для розуміння механіки; реальні сабмішени подаються до GAFTA англійською.

© 2026 Данило Христич. Усі права захищені. Посібник може бути поширений у незмінному вигляді з зазначенням авторства; жодна його частина не може бути відтворена, змінена або включена в інші матеріали без письмової згоди автора.

— ГОЛОВНА ТЕЗА В ОДИН РЯДОК

**Rules 125 написані
трейдерами для
трейдерів. За
правильного
використання вони
дають те, чого не дасть
жоден суд: трибунал,
який уже розмовляє
мовою basis quality, port
options і rolling stock, — і
остаточність, яку
Commercial Court
зачіпатиме дуже рідко.**

GAFTA. FOSFA. LMAA. Англійський Commercial Court. Арешт суден. Санкції. Десять років морських і товарних спорів — від чорноморських зернових вантажів до апеляцій у Лондоні.

EMAIL

danil@danil-hristich.com

САЙТ

danil-hristich.com

WHATSAPP

TELEGRAM